

ADRIAN TCHAIKOVSKY

CENNETİN

KAPILARI

Çevirmen: Duygu Yazıcı

Kaybedilmiş şanslara.

ÖZEL TEŞEKKÜRLER

Polis prosedürü konusundaki yardımları için Andrew McGrout-her'a,

(İzinleri dâhilinde) bu kitap için önemli bir ilham kaynağı olan 'dinozoroidleri' için Simon Roy ve Memo Koseman'a,

İzinsiz bilgisayar girişleri ve bilgisayar korsanlığı konusundaki tavsiyeleri için Brian Third'e,

Paleontolojik ve biyolojik konulardaki tavsiyeleri için Maxwell Barclay, Dr Megan Williams, Dr Emily Mitchell, Michael Czajkowski ve @JUNIUS_64'e,

Mount Pleasant Posta Raylı sistemi turu için Olivia Michaud ve Eliska Bejrova'ya,

Ayrıca:

Her zaman ilham verici *Wonderful Life*'i için Stephen Jay Gould'a,

Palaeo After Dark podcast'inden Curtis Congreve, Amanda Falk ve James Lamsdell'e,

Muhteşem sanat çalışmaları için Autun Purser'a,

Arizona Eyalet Üniversitesi'nden John VandenBrooks'a,

Ve yıllardır elimden tutan ve bu tür şeylerden kaçmama izin veren olağan şüpheliler: Eşim Annie, menajerim Simon Kavanagh, Bella Pagan ve Pan Macmillan'daki herkese,

Ve son olarak:

Bana böylesine keyifli yazma ortamları sağladıkları için yerel Cielo ve Waterstones kafelerinin çalışanlarına,

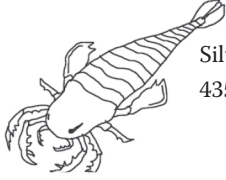
Ve kahveye,

Teşekkür ederim.

Kambriyen Dönemi
540-500 myö

Ediyakaran
Dönemi
565-540 milyon yıl
önce

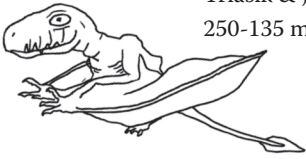
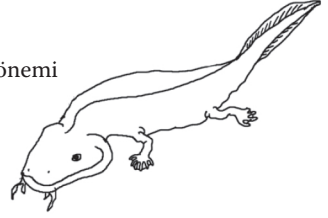
Silüriyen Dönemi
435-410 myö

Ordovizyen Dönemi
500-435 myö

Karbonifer Dönemi
355-295 myö

Devoniyen Dönemi
410-355 myö

Triasik & Jurasik Dönemi
250-135 myö

Permiyen Dönemi
295-250 myö

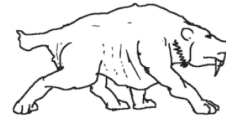
Paleojen Dönemi
65-23 myö

Kretase Dönemi
135-65 myö

Erken Pleistosen
Dönemi
2.5-1 myö

Neojen Dönemi
23-2.5 myö

Modern Dönem
Şimdi

Geç Pleistosen Dönemi
1 milyon yıl önce -10.000 yıl
önce

Başlangıç: Ediyakaran Dönemi

Kaliforniya Üniversitesi'nden Profesör Ruth Emerson'ın
Öteki Cennetler: *Spekülatif Evrim ve Zekâ* adlı
kitabından alıntı

Üç milyar yıl boyunca Dünya'daki tek yaşam biçimi mikroskobikti. Bakteriler, Dünya'nın bağırsaklarındaki ya da denizin derinliklerindeki garip kimyasallardan besleniyordu. Soğuklar gelip gidiyordu; atmosfer bu zamanın çoğunda ya yaşam için zehirli ya da hiçbir işe yaramayan kimyasalların baş döndürücü bir karışımıydı. Yine de yaşam vardı. Oluşumundan bu yana geçen çağların neredeyse yarısında, bu dünya kendi kendini kopyalayan organik varlıkları tanımıştı. Hayatta kalmak için acımasız, görünmez bir savaşta birbirlerine üstünlük sağlamaya çalışarak hareket ediyor, geliyor ve ölüyorlardı.

Bazen hayat önceden belirlenmiş gibi gelir, özellikle de uzak gelecekte yaşayan bizler için. Peki, yaşamın başarıya ulaşmasının gerçek olasılığı nedir? İnorganik süreçlerden organik varoluşa geçişte net bir ayrım olmadığı için bunu belirlemek zordur. Bununla birlikte, birkaç temel gereksinim karşılandığında, bu geçişin geri döndürülemez olduğuna inanıyoruz. Yaşamı, kendini kopyalamak için talimatlar içeren bir el kitabı olarak düşünün. Doğal olarak, tıpkı dünyadaki diğer her şey gibi kopyalama süreci de hatalara açıktır. Bu da mutasyona ve değişim olasılığına, dolayısıyla da evrime yol açar. Bir mutasyon, küçük bir organik kimyasal kümesine komşularına kıyasla daha verimli bir kopyalama avantajı sağlayabilir. Yavruları bu tesadüfi hatayı sadakatle kopyalar ve böylece onu miras alır. Her canlı hücrede bulunan doğrudan kanıtlar olmasa bile, mantığın kendisi oldukça ikna edicidir. Sınırlı kaynakların bulunduğu bir ortamda kendini kopyalayan kusurlu bir sisteme sahip olduğunuzda evrim kaçınılmazdır.

Çok uzun bir süre boyunca, bu dünyadaki tüm olaylar ve çatışmalar, yaşamın minicik ölçeği nedeniyle küçük bir su damlacığı içinde meydana gelmiş olabilir. Daha karmaşık yaşam biçimlerinin ortaya çıktığı birkaç örneği gösteren kanıtlar var. Ancak ya buzlar geri geldi ya asit oranı yükseldi ya da oksijen seviyeleri düştü ve bu ilk işaretler barbarlığın gelgitleri karşısında aydınlanmış imparatorluklar gibi çöktü.

Üç milyar yıl boyunca yaşam, dünyada mevcut sınırlı alanları işgal etmeye adapte olurken zaman önemsiz bir şekilde geçti. Çeşitli yaşam formları sürekli olarak değişti ve gelişti, av-avcı dinamiklerine dâhil oldu, minyatür kaplanlar gibi birbirlerini tüketti ve kaçak malları paltolarında gizleyen karanlık karaborsa tüccarlarına benzer şekilde gizli bir yöntemle genetik materyal alışverişinde bulundu. Bu yaşam formları dünyanın inorganik elementlerini bir kaynak olarak kullandılar. Sonunda, atalarının sayısız neslinin geride bıraktığı organik kalıntılardan da faydalanarak, bunları kendi besinlerine ve yaşam alanlarına dönüştürdüler.

Arkean çağı olarak bilinen antik mikrobiyal yaşam döneminde, tek hücreli bir organizma, insanlığın ateşi keşfiyle kıyaslanabilecek kadar derin bir etki yaratan çığır açıcı bir keşif yaptı. Bu ileri görüşlü organizma, daha önce karşılaştığı her elemente saldıran uçucu ve zehirli bir kimyasalı kullanmayı başardı. Artık bu kimyasal, yaşamın gelişimi için bir araç hâline gelmişti. Metabolizmada oksijenin bu ilk kullanımı bir savunma mekanizması olabilirdi. Zararlı etkilerine boyun eğmek yerine tehlikeli maddeyi bünyeye katmanın ve kontrol etmenin bir yoluydu. Belki de uzak atalarınız benzer bir amaçla kurt yavrularını alıp evcilleştirmişlerdir. Bu keşif bir olasılıklar dünyasını ortaya çıkardı. Oksijen, enerjik açıdan daha zorlu bir yaşam tarzına kestirme bir yol, bakteriyel bir varoluşun sınırlamalarını aşma ve daha yüksek bir yaşam tarzını benimseme fırsattır. Sonuç olarak, yaşam öyküsündeki karakterlerimiz daha karmaşık ve çeşitli hâle gelir. Yaşam, yeni özellikler, kombinasyonlar ve gelişmiş yetenekler kazanarak bir yükseltme alır. Sanki kaputun altına daha güçlü bir motor takılmış ve yeni bir evrimsel olasılıklar çağına yol açılmış gibidir.

Daha sonra, tek hücreli organizmalar koloni oluşturmalarının avantajlarını keşfeder. Basit bakteri örtüleri okyanus tabanlarını kaplar, kıyıda kıyıya uzanır, hatta cansız sahillerde henüz düzgün bir şekilde çürümemiş organik maddelerden oluşan sümüksü bir tabaka hâlinde kıyıya vurur. Bazı hücreler birbirine tutunur, uyum içinde çalışır ve sonunda daha büyük, uyumlu varlıklara benzer. Ancak bir sonraki fırtına ya da gelgit onları birbirinden ayırır ve daha sonra yavaşça yeniden bir araya gelirler. Gelişmekte olan bazı hücreler kendilerini bakteriyel örtülere ve kayalara bağlayarak suyu organik kalıntılar için filtrelerken, diğerleri akıntıyla sürüklenir. Sadece hemcinsleriyle birlikte hayatta kalabilen hücreler evrimleşir, sadece G formuyla ilgilenen bir ofis çalışanı gibi küçük bir uzmanlık rolü üstlenirler. Çok hücreli yaşamın evrimi, bol oksijenli ortamın da etkisiyle katlanarak hızlanır. Her yerde bir yaşam bahçesi ortaya çıkar: İlk cennet. Ancak bu cennet bizim ya da atalarımız gibi canlıları desteklemez. Bu tamamen başka bir sınıfın yaşamıdır. Deniz tabanında sırtüstü yatan ya da uzuvları veya kasları olmadan bakteriyel matlar üzerinde yavaşça ilerleyen, ağızları olmadan beslenen yorgan benzeri şeylerin dünyası. Bunlar bize yabancı küresel bir organizmalar topluluğudur ve dişsiz, pençesiz, gözsüz, organsız yaşarlar.

Dünyamız bir zamanlar böyleydi. Altı yüz milyon yıl geriye giderseniz farkı anlayamazsınız. Ama bu bizim dünyamız değil.

Bu dünyada bir şey uyandı.

BÖLÜM 1
TAVŞAN DELİĞİNDEN
AŞAĞI

1.

İsmi Lee'ydi, Lisa Pryor'ın kısaltması. Ki bu da aslında teknik olarak Lisa Chandrapraiar'ın kısaltmasıydı. Ama büyükanne ve büyükbabası Pakistan'dan İngiltere'ye geldiklerinde göçmenlik bürosu yetkilileri zor bir gün geçiriyordu ve bu yüzden evraklara Pryor yazılmıştı. Ailesi ona hâlâ Lisa diyordu ama Mal ona Lee diyordu ve önemli olan da buydu. Bir süre sonra diğer arkadaşları da öyle demeye başlamıştı çünkü Mal'in söyledikleri akılda kalıcı olurdu.

Mal, Elsinore Mallory'nin kısaltmasıydı çünkü ailesi bunun tamamen kabul edilebilir olduğu belirli bir sosyal tabakadan geliyordu. Yine de Mal onları bu yüzden asla affetmedi.

On dokuz yaşındaydılar. Lee, Reading'te zooloji okuyordu, Mal ise Oxford'da İngiliz Edebiyatı. O kadar seçkin bir kurumdu ki, orada yaptıklarınız için bambaşka bir fiil kullanıyorlardı. Okuldayken sadece arkadaşlıklar için Lee'nin ailesi onu iyi bir yere göndermek için çok uğraşmıştı ve Mal'in ailesi de varlıklarını tehlikeli bir borsa anlaşmasında kaybetmişlerdi, bu yüzden onu pahalı bir özel kuruma göndermeye güçleri yetmemişti. Mal ile ilk tanıştığı an Lee'nin aklına kazınmıştı: zayıf beyaz bir kız tek başına oturuyordu çünkü açıkçası on üç yaşındaydı ve oldukça çekilmez biriydi. Kendisine herkesten daha iyi olduğunu söyleyen çok lüks bir okuldan gelmişti. On üç yaşında biri olarak yeni arkadaşlarına da herkesten daha iyi olduğunu söylemiş ve onların aynı fikirde olmadıklarını görünce şaşırılmıştı.

Mal vestiyerde yalnız başına oturmuş, omuzları içe çökmüş, başı öne eğik, Lyall Watson'ın Şeylerin Doğası kitabını okuyor-

du. Lee'nin evinde de bu kitabın yırtık pırtık ikinci el bir kopyası vardı. Bu kitabı okuyan başka birine hiç rastlamamıştı; kitap da oldukça acayıptı, cansız dünyanın gizli yaşamı hakkında saf bir Forteana'ydı.¹ Hayatında ilk kez, *bu tür* şeylerle ilgilenen başka biri ile karşılaşmıştı.

Mal, gözlerini dikmiş kendisine bakan tombul Pakistanlı kızdan daha fazla alay bekleyerek savunmacı bir tavırla başını kaldırmıştı. Yine de bir şekilde Lee'nin tam olarak neyin peşinde olduğunu anlamıştı. O andan itibaren birbirlerinden ayrılamaz olmuşlardı. Lee'nin ebeveynleri Mal hakkında ne düşüneceklerini bilememişlerdi, Mal'inkiler de Lee hakkında ne düşüneceklerini bilememişlerdi ama bu ikisinin de umurunda değildi.

Zindanlar ve Ejderhalar maceralarından ilk özel deneyimlerine kadar her şeyi paylaştıkları yıllar birbirini izlemişti. İlişkilerinin bu şekilde derinleşmesi her ikisine de kaçınılmaz görünüyordu ama ailelerinden hiçbiri bunu tahmin edememiş, böyle şeylerin olamayacağı bir zihniyette takılıp kalmışlardı.

Diğer ortak eğlenceleri ise canavar avlamaktı.

İlk başlarda pasif bir şekilde *Fortean Times* okuyor, Arthur C. Clarke'ın *Gizemli Dünya'sının* eski tekrarlarını izliyor, internette geziniyorlardı. İnternette yetiler, Mokele– Mbembe², Jersey Şeytani ve başiboş büyük kedilerle ilgili söylentiler bulmuşlardı. Yine de iki yıl önce –*Olan Şey*'den önce– birlikte tatil yapmaya başlamışlardı. On yedi yaşındaydılar ve Mal ailesinden her zaman biraz seyahat parası koparabiliyordu. Lee'nin iyi bir eşlikçi olduğunu ve kızlarının riskli işlere bulaşmasını önleyeceğini düşünüyorlardı. Bu konuda kesinlikle ve kesinlikle yanılıyorlardı ama bu, ikisinin de İskoçya'ya sırt çantasıyla gitmek ya da Fransızca pratik yapmak için Gévaudan'ı ziyaret etmek istediklerinde, her şeyin tamamen makul görüldüğü anlamına geliyordu. Kimse onların kendilerini vahşi doğaya attıklarını, orada yaşamadıkları neredeyse kesin olan hayvanlara bir göz atmak için çırpındıklarını bilmiyordu.

1 Forteana: Açıklanamayan ya da bilimsel açıdan henüz tam olarak anlaşılamayan doğüstü olayları tanımlamak için kullanılan bir terim.

2 Mokele-Mbembe: Orta Afrika'nın bazı bölgelerinde anlatılan efsanevi bir yaratık.

Geriye dönüp baktığında Lee bu hayvanlara inanıp inanmadıklarını dürüstçe söyleyemiyordu. Olanlardan sonra sahip oldukları kafa yapısını asla tam olarak yeniden yakalayamamıştı. Ciddi ciddi kanıt bulmaya çalışıyorlardı, tam olarak değil. Belli bir ışıktaki orada bir şey varmış gibi görünebilecek o çok övülen bulanık fotoğrafı çeken kişi olmak istiyorlardı: gölün üzerindeki dalgalanma, ormandaki belli belirsiz insanımsı gölge.

Ve sonra, bunu birkaç kez yaptıktan sonra, Mal bir sonraki gezintimiz için bir hedef seçti ve bu sefer aradığımız canavarı gerçekten bulduk.

Daha sonra, dergiler ve web siteleri için kriptozooloji makaleleri yazarak geçimini sağlayan Lee, ‘canavar’ın bir metafor olduğu edebi geleneği keşfedecekti: başından beri içimizde olan canavarlık, gerçek kötünün insan doğası olması, hepsini. Ve kendini sahtekâr gibi hissedecekti çünkü Mal ile karşılaştıkları canavar bu türden bir canavar değildi. Onlar, korkunç pençeleri ve vahşi dişleri olan diğer türle karşılaşmışlardı. Kim bilir kaç efsanevi canavar avcısı o anı yaşamış, vahşi panterle yüzleşmiş, maymun adamın önünde durmuş ve gerçek mutluluğun aslında arayışta olduğunu fark etmişti. Çünkü gerçeği bulmak sadece dehşet ve kayıp anlamına geliyordu.

*

Lee yaz döneminin büyük bir kısmında Mal’den uzak kalmış, ona hüznü e-postalar göndermiş ve gece yarısı özlem dolu Skype görüşmeleri yapmıştı. Mal ise LARP’a³ ve üniversite münazara topluluğuna iyice kendini kaptırmıştı. Yıllardır sevgiliydiler ama şimdi ayrıydılar ve bir ilişkide sürekli olarak “*Bu ilişki benim için onun için olduğundan daha mı önemli? Acaba ona çok mu düşkünüm? Onu kısıtlamaya mı çalışıyorum?*” diye düşündüğünüz o aşamadaydılar. Lee, Mal ile konuşabildiği anda bu endişeler her zaman ortadan kalkıyordu. Yine de uzakta olduğu her gün Lee, Mal’in aniden beyaz ve havalı olduğunu hatırlamasından ve Dünya’ya ge-

3 LARP: Yüz yüze ortamda oynanan, katılımcıların kostüm giydikleri, sahne ekipmanı kullandıkları ve rollerini sahneledikleri rol yapma oyunu.

len kısa süreli bir uzaylı ziyaretçi gibi kendi halkına geri dönmesinden korkuyordu.

Sonra sınavlar bitmiş, dönem sona ermişti. Lee trenin Hemel'e ve eve hızlı bir şekilde varmasını istiyordu. Batıya, Bracknell'e ve Mal'in ailesinin hâlâ tırnaklarıyla tutunduğu büyük eski eve doğru yola çıkmadan önce anne babasına ve kardeşlerine beş dakikalık bir görüşme süresi ayırmıştı.

Mal, o zamanlar porselen gibiydi. Küçük bir itiş kalkışta parçalara ayrılacağını düşünürdünüz. Lee uzun süre onun metabolizmasına gıpta etmişti çünkü Mal yemek yiyebiliyordu. Annesinin elbise bedenleri ve iyi erkeklerin ne isteyip istemeyeceği konusunda (bu Lee için son derece kayıtsız kalınacak bir konuydu) dırdır edip durduğu Lee'den iki kat daha fazla yiyordu ama yine de Mal çelimsiz kalmıştı. O kadar solgundu ki neredeyse içini görebiliyordunuz; annesini kızdığını bildiği için kısa saçlarını platine boyatmıştı ve göze çarpmakla arasında bir aşk-nefret ilişkisi vardı. Yabancıların ona bakmasından, insanların onun hakkında yorum yapmasından nefret ederdi. Yine de aynı zamanda Lee'nin genelde yaptığı gibi sade ve sıkıcı giyinmiyordu. Gerçek olduğunun bilinmesi için bir parçasının görülmesi ve duyulması gerekiyordu.

Üniversiteden önce Lee, Mal'in bu kadar zayıf olmasının nedeninin yediklerinin çoğunu hemen kusması olduğunu anlamıştı elbette. Bir yaz oldukça hastalanmıştı ve ailesi, birilerinin onda bir sorun olduğunu fark edeceğini düşünerek çılgına dönmüştü. Özel doktorları ve terapistleri vardı ve hatta onu yeme bozukluğu sorunu olan çok zengin insanlar için açılmış bir tür rehabilitasyon merkezine göndermişlerdi. Lee o dönemi sanki bir gölgenin altındaymış gibi yaşadığını, kendini izole edilmiş hissettiğini, duygularını, endişelerini veya deneyimlerini kimseyle paylaşmadığını, bunun da yaşadığı gerginliği daha da artırdığını hatırlıyordu. Çok fazla hap alma olayından sonra Mal'i merkezden çıkarmışlar ve eve kitlemeyi bırakmışlardı. Lee onu tekrar görebilmişti ve Mal bundan sonra daha iyiye gitmişti.